

ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ ВІКТОРОВИЧА БОДНАРЧУКА (13.10.1955–12.07.2013)

Цього року Боднарчуку Юрію Вікторовичу мало виповнитися 70 років...

Юрій Вікторович Боднарчук народився 13 жовтня 1955 року в Черкасах у родині відомих українських математиків — Віктора Гавриловича Боднарчука та Галини Іванівни Правоторової. Це була родина висококультурних українських інтелігентів-шістдесятників, які виховували свого сина в атмосфері людської гідності, справедливості та любові до України.

Батько — Віктор Гаврилович Боднарчук, кандидат фізико-математичних наук (1965), математик, один із засновників теорії абстрактних автоматів. Закінчив Київський університет (1955), працював в Інституті кібернетики АН УРСР, завідував лабораторією математичного забезпечення, розробив метод аналізу систем рівнянь в алгебрі подій (метрика Боднарчука). Разом із Л. Калужніним встановив зв'язок між алгебрами Поста та Краснера (відповідність Галуа). Був керівником розробки математичного забезпечення для ЕОМ «МИР-2» — одного з перших прообразів персональних комп'ютерів з алгоритмічною мовою «Аналітик». У 1968 р. став співорганізатором «київського листа» — протесту української інтелігенції проти закритих політичних процесів, за що зазнав переслідувань і був звільнений з роботи.

Атмосфера інтелектуальної свободи, моральної стійкості та гуманізму в родині мала визначальний вплив на формування світогляду Юрія Вікторовича. Йому були властиві глибокий патріотизм, принциповість у питаннях справедливості, скромність і щире ставлення до людей.

У 1972 р. Юрій Вікторович закінчив середню школу й вступив на механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, який закінчив у 1977 р. зі спеціалізацією з алгебри та математичної логіки. Після закінчення університету працював у Українському науково-дослідному гідрометорологічному інституті (УкрНДГМІ), де розпочав свою наукову діяльність. У 1981–1984 рр. навчався в аспірантурі на кафедрі алгебри того ж університету під керівництвом видатного алгебраїста Лева Аркадійовича Калужніна.

У 1985 р. Юрій Вікторович захистив кандидатську дисертацію «Автоморфізми нестандартних вінцевих добутків груп». З 1985 до 1990 р. продовжував роботу в УкрНДГМІ на посаді наукового співробітника.

Педагогічну діяльність розпочав у 1990 р. у Вінницькому державному педагогічному інсти-

туті (згодом — Вінницький педагогічний університет ім. М. Коцюбинського). З 1994 р. і до кінця життя вся його наукова й викладацька діяльність була пов'язана з Національним університетом «Києво-Могилянська академія». Він став першим штатним співробітником кафедри фізико-математичних наук департаменту природничих наук, а з 1997 р. заснував кафедру математики департаменту інформаційних технологій (нині — кафедра математики факультету інформатики НаУКМА), де працював доцентом, професором і з 2000 р. — завідувачем кафедри.

У 2004 р. захистив докторську дисертацію «Нескінченновимірні алгебраїчні групи поліноміальних перетворень афінних просторів», у якій отримав низку важливих результатів щодо будови груп автоморфізмів афінних і кремонівських перетворень. Йому належить доведення максимальності скінченних афінних груп у групі Кремони та опис регулярних автоморфізмів груп блоково-трикутних і блоково-унітрикутних перетворень.

Юрій Вікторович був автором понад 40 наукових праць, навчальних посібників із лінійної алгебри, дискретної математики, математичної логіки та теорії алгоритмів. За підручник «Основи дискретної математики» (у співавторстві з Б. В. Олійник) отримав Премію імені Петра Могили (2009 р.).

Він здійснив значний внесок у розвиток математичної освіти в Україні: у 2007 р. під його керівництвом у НаУКМА відкрито спеціальність «Прикладна математика», а у 2012 р. — магістерську програму з цієї спеціальності.

Окрім наукової діяльності, Юрій Вікторович активно займався організаційною роботою: був членом Вченої ради НаУКМА, спеціалізованої Вченої ради Інституту математики НАН України, членом Київського математичного товариства, редколегій журналів «Наукові записки НаУКМА» та «У світі математики».

Колеги й учні згадують його як надзвичайно доброзичливу, чуйну, інтелігентну людину. Галина Крюкова згадувала: «У нас Юрій Вікторович вів спецкурс на мехматі на кафедрі алгебри. Пам'ятаю, що він не ставив себе вище, а разом з нами начебто вперше читав сучасні статті і намагався розібратися, що до чого (хоча очевидно, що не вперше, бо він же цей список статей на вибір пропонував). Студенти з першого курсу для нього вже були на “Ви” і “колеги”. В спілкуванні з ним кожен з нас відчував, що ми не

чергова “маса” студентів, а кожен — особистість. Значно пізніше я приїхала якось до Сергія Миколайовича в Могилянку (він був моїм опонентом на захисті кандидатської), Юрій Вікторович мене впізнав, почав розпитувати, що до чого, як справи, і тоді ж запропонував приєднатися до кафедри. Хто його знає, як би склалося б моє життя, якби не... Пам’ятаю, що зазвичай Юрій Вікторович був у своєму кабінеті в третьому корпусі, здається, 223 кімната, не пам’ятаю

точно. Але точно запам’яталося, що ще рік-два після його смерті ловила себе на думці, що от зараз якщо не розберусь, то побіжу в третій корпус в нього просити допомоги, настільки це було звично, що в будь-якій незрозумілій ситуації до нього можна побігти і отримати допомогу...».

Професор Юрій Вікторович Боднарчук назавжди залишиться в пам’яті як видатний математик, педагог і Людина великої духовної шляхетності.

Колектив кафедри математики